

NACRT PRIJEDLOGA
ZAKONA O TAJNOSTI PODATAKA

Zagreb, ožujak 2006.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona sadržana je u odredbama članka 36. st. 2. i članka 37. st. 2. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE CE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

A) OCJENA STANJA

Područje koje se ovim zakonskim prijedlogom ima urediti djelomično je propisano Zakonom o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) i Zakonom o sigurnosnim službama (NN 32/02, 38/02). Donošenjem Zakona o zaštiti tajnosti podataka 1996. godine i njegovih podzakonskih propisa prestala je vrijediti Uredba o utvrđivanju mjerila za određivanje tajnih podataka obrane te posebnim i općim postupcima za njihovo čuvanje (NN 70/91). Ovim se ovo važno područje tajnosti podataka po prvi puta zakonski uredilo i njime su postavljena načela tajnosti podataka, vrste tajnosti i klasifikacija, postupci za određivanje tajnosti, nadležnosti pojedinih tijela i zaštitne mjere.

U načelima tajnosti podataka Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) je propisao niz rješenja preuzetih iz 80-tih godina, a koja nisu u skladu sa suvremenim standardima tajnosti podataka zemalja EU i NATO-a, te drugih razvijenih demokratskih zemalja. Primjerice to su neodgovarajuća klasifikacija po stupnjevima i vrstama tajnosti za državne podatke, nepostojanje elementarnih načela za pristup tajnim podacima kao što su princip poslovne ili službene potrebe (need-to-know pravilo), sigurnosna provjera s certifikatom kao temeljni uvjet, te neadekvatno tretiranje temeljnih demokratskih standarda kao što su osobni podaci i pojam privatnosti općenito.

U međuvremenu je dio ove problematike, koji se odnosi na sve pravne i fizičke osobe, propisan Zakonom o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03) i Zakonom o pravu na pristup informacijama (NN 172/03). Slijedom toga, preostalo je zakonski regulirati temeljne principe tajnosti podataka u državnoj upravi, koje donosimo prijedlogom ovoga Zakona.

Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) ne definira sigurnosnu oznaku za neklasificirane podatke (neklasificirano) i jasnu oznaku za podatke koji se smiju objaviti (objavljivo). U slučaju državne, vojne i službene tajne ne utvrđuje nužnost provođenja postupka sigurnosne provjere i certificiranja osoblja.

Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) propisuje obavezu prema kojoj su celnici javnih tijela i ovlaštene dužnosnici RH dužni donijeti posebne propise o utvrđivanju stupnja i vrste tajnosti, načina i mjesta označavanja tajni, trajanja tajnosti te drugih mjera zaštite tajnih podataka, ovisno o djelokrugu rada odnosno mjestu nastanka, obrade ili čuvanja tajnih podataka.

Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) propisuje način određivanja zaštitnih mjera u području zaštite tajnih podataka, prema kojem su celnici tijela javne vlasti i ovlaštene dužnosnici RH ovlaštene i dužne određivati posebne zaštitne mjere, te donošenje propisa o zaštitnim mjerama i propisa vezanih uz tajnost podataka. Posljedica ovakvog pristupa zaštiti tajnih podataka je nepostojanje zajedničkih minimalnih sigurnosnih kriterija na nacionalnoj razini u RH, kao niti ispunjavanje obaveza jer velik broj tijela javne vlasti nemaju donešene odgovarajuće propise o zaštitnim mjerama.

Time nije moguće ispuniti zahtjeve NATO-a i EU za provedbu minimalnih sigurnosnih standarda jer pristup sigurnosti u državnim tijelima nije izbalansiran i nisu određeni minimalni sigurnosni kriteriji koje moraju zadovoljiti sva državna tijela i kompletna korištena infrastruktura u RH. Ona tijela koja su donijela vlastite propise imaju različito uređenu ovu problematiku, različito učinkovita sigurnosna rješenja, te time i različitu primjenu mjera i standarda zaštite tajnosti podataka u praksi. Najveći broj tijela državne uprave nema kadrovske resurse, kao ni potrebna znanja za primjenu mjera.

Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) propisuje da nadzor nad provedbom zaštite tajnih podataka obavlja celnik tog tijela ili osoba koju on za to ovlasti. S druge strane, u Zakonom o sigurnosnim službama (NN 32/02, 38/02) regulirano je da nadzor provođenja i organizaciju informacijske sigurnosti u tijelima državne vlasti provodi Protuobavještajna agencija, te u tom smislu treba obaviti uskladjivanje odredaba ovih dvaju zakona kako bi se razjasnilo tko, pod kojim uvjetima i u kojoj mjeri provodi nadzor. U uskladjivanju zakona potrebno je postići da operativne i nadzorne nadležnosti moraju biti razdvojene.

U Zakonu o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) nedostaje definicija sukladnosti vrsta i stupnjeva tajnosti u Republici Hrvatskoj, u odnosu prema međunarodnim sigurnosnim oznakama (TOP SECRET, SECRET, CONFIDENTIAL, RESTRICTED, UNCLASSIFIED), što je tek privremeno regulirano Sigurnosnim sporazumom Republike Hrvatske i NATO-a iz 2000. godine ali samo radi omogućavanja razmjene klasificiranih podataka i informacija između RH i NATO-a.

Osim postupka klasifikacije Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) ne regulira niti definira postupak uklanjanja stupnjeva tajnosti podataka (deklasifikacije).

Nedostatnost Zakona o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) posebno se očituje u nemogućnosti sankcioniranja u slučaju nestanka ili otkrivanja tajnoga podatka. Mogućnost za tek djelomično sankcioniranje pravnih ili fizičkih osoba koji su sudjelovali u otkrivanju tajnih podataka postoji samo u slučaju nestanka ili otkrivanja državne tajne.

B) Osnovna pitanja koja se predlažu urediti ovim Zakonom i posljedice koje njegovim donošenjem proizlaze

Ovim Zakonom se uređuje područje tajnosti podataka kroz određivanje pojmova klasificiranih i neklasificiranih podataka. Određuju se novi stupnjevi tajnosti podataka usklađeni sa suvremenim standardima tajnosti podataka zemalja EU i NATO-a, te drugih razvijenih demokratskih zemalja.

Ovaj Zakon se primjenjuje na sva tijela državnoga sustava, uključujući jedinice lokalne i područne samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima, kao i na fizičke i pravne osobe (tvrtke) koje u poslovanju s državnim tijelima ostvaruju pristup klasificiranim podacima.

Prateći standarde zemalja EU i NATO-a i uzimajući u obzir činjenicu da se većina informacija i dokumenata u suvremenoj državnoj i poslovnoj komunikaciji pojavljuju u elektroničkom obliku, ovaj Zakon definira *podatak* kao temeljnu jedinicu svake informacije ili dokumenta. Polazište je engl. riječ **DATA** koja se u hrvatskom jeziku prevodi kao podatak. Zaštita time polazi od zaštite podatka. U tom smislu napominjemo kako će biti potrebno izvršiti harmonizaciju ovih pitanja izmjenom Zakona o pravu na pristup informacijama.

Ovaj Zakon jasno diferencira podatke zavisno o njihovoj klasificiranosti prema stupnju tajnosti ili bez tajnosti, te uvodi pojmove klasificirani podatak, neklasificirani podataka, kao i podatak čija uporaba nije ograničena (koji se može smatrati javnim podatkom).

Ovaj Zakon donosi promjenu u označavanju stupnjeva tajnosti klasificiranih podataka. Prethodno je postignuta široka suglasnost nekoliko tijela državnoga sustava (Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured Predsjednika RH, SDU za upravu, SDU za e-Hrvatska, Ministarstvo vanjskih poslova, Protuobavještajna agencija, Obavještajna agencija, Vojna sigurnosna agencija, Državno odvjetništvo i dr.) oko potrebe za potpuno usklađivanje označavanja tajnosti podataka s iskustvima i pravilima ustrojenima u zemljama EU i NATO-a, čime se klasifikacija podataka svodi na određivanje stupnjeva tajnosti, a odustaje se od pristupa određivanja tajnosti po vrsti (službena tajna, poslovna tajna, profesionalna tajna, vojna tajna i dr.).

Jasno je prepoznata neusklađenost pristupa koji daje Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96) i potreba koji proizlaze iz komunikacije sa drugim zemljama, organizacijama i euroatlantskim integracijama, kao i odredbi sigurnosnih sporazuma koje je RH potpisala s NATO-om, drugim zemljama članicama NATO-a i EU, kao i sigurnosnog sporazuma koji će u travnju 2006. biti potpisan s EU.

Institut poslovne, profesionalne, vojne i službene tajne, odnosno, tajnost podataka prema vrsti kako ih definira Zakon o zaštiti tajnosti podataka (NN 108/96), nisu poznati u praksi u sustavima zapadnih demokracija. Ujedno, napominjemo kako se ovaj Zakon ograničio na reguliranje tajnosti podataka samo u državnom sustavu i za one pravne i fizičke osobe kad su u poslovnom odnosu s bilo kojim tijelom državnoga sustava. Tajnost podataka pravnih i fizičkih osoba izvan državnoga sustava (uključujući privatne tvrtke) reguliraju one same svojim internim pravilima, posebice kod onih koje imaju svoja glavna sjedišta u drugim zemljama i već imaju ustrojen odgovarajući sustav zaštite tajnosti svojih podataka.

S obzirom da će donošenje ovoga Zakona svojim odredbama utjecati na neke odredbe Kaznenog zakona, u izradi Nacrta ovoga Zakona bilo je uključeno Državno odvjetništvo Republike Hrvatske te je postignuta suglasnost o potrebi izmjena i dopuna Kaznenog zakona radi uvođenja odredbi u dijelu koji se odnosi na sankcioniranje u slučaju nestanka ili otkrivanja tajnih podataka, te cjelokupne harmonizacije Kaznenog zakona i ovoga Zakona.

Ovaj Zakon prepoznaje svako tijelo javne vlasti kao vlasnika podatka kada ono stvara taj podatak. Time ono kao vlasnik podatka u smislu ovoga Zakona postaje odgovorno za klasifikaciju podatka, deklasifikaciju podatka i periodičnu procjenu tajnosti toga podatka. Ujedno, vlasnik podatka je dužan izraditi procjenu štetnosti kod neovlaštenog otkrivanja za podatke koji su označeni s VRLO TAJNO, TAJNO i VRLO POVJERLJIVO. Za stupanj POVJERLJIVO nije predviđena izrada procjene štetnosti, jer je ono svojim opisom razina tajnosti koja se isključivo odnosi na zaštitu interesa samih tijela javne vlasti. Procjena štetnosti nije regulirana i zbog obima administrativnoga posla koji bi tijelima javne vlasti bio nametnut i time iziskivalo veće kapacitete ljudskih resursa.

Ovaj Zakon uvodi institut Uvjerenja o sigurnosnoj provjeri (Certifikata) koji zaposlenici u tijelima javne vlasti moraju posjedovati za pristup klasificiranim podacima. Certifikat izdaje Ured Vijeca za nacionalnu sigurnost nakon provedenoga postupka sigurnosne provjere kako je navedeno u Zakonu. Ova praksa je već primijenjena slijedom odredbi Sigurnosnog sporazuma RH i NATO-a za pristup klasificiranim podacima NATO-a, a i Sigurnosni sporazum s EU ima iste odredbe.

Zaštitu podataka ne regulira ovaj Zakon, već za ovo područje će uslijediti Zakon o informacijskoj sigurnosti koji će regulirati postupke zaštite i nadzora.

Nadzor na pristupom podacima unutar tijela javne vlasti damo je u odgovornost samim tijelima javne vlasti, dok nadzor provedbe ovoga Zakona i ostalih podzakonskih akata proizašlih iz ovoga Zakona obavlja UVNS.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Ocjenjuje se da donošenje, odnosno, provedba ovoga Zakona neće zahtijevati osiguranje zasebnih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske u 2006. godini.

IV. TEKST NACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA O TAJNOSTI PODATAKA S OBRAZLOŽENJEM

Tekst Nacrta prijedloga zakona dan je u obliku Nacrta prijedloga Zakona o tajnosti podataka s obrazloženjem.

ZAKON O TAJNOSTI PODATAKA

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom propisuju klasificirani i neklasificirani podaci, stupnjevi klasificiranih podataka, postupak klasifikacije, načela pristupa osoba podacima te provedba nadzora u okviru odredbi ovog Zakona.

(2) Ovaj Zakon se primjenjuje na državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te pravne osobe s javnim ovlastima (u daljnjem tekstu – tijela javne vlasti).

(3) Ovaj Zakon se primjenjuje i na pravne i fizičke osobe koje prilikom poslovanja s tijelima javne vlasti ili na neki drugi način ostvare pristup klasificiranim podacima.

(4) Mjere i standardi zaštite tajnosti i ograničenja uporabe podataka, kao i nadzor provedbe istih, propisuju se posebnim zakonom koji regulira područje informacijske sigurnosti.

Članak 2.

(1) Podatak u smislu ovoga Zakona je svako saznanje, mjera, postupak, predmet, usmeno priopćenje, ili informacija, nastala u radu tijela javne vlasti, te pravnih i fizičkih osoba pri komunikaciji ili poslovanju s tijelima javne vlasti, bez obzira na to je li pohranjen na nekom dokumentu ili nije, te bez obzira na izvor, vrijeme nastanka, mjesto pohranjivanja i na način saznavanja.

(2) Dokument u smislu ovog Zakona je svaki napisani, umnoženi, nacrtani, slikovni, tiskani, snimljeni, fotografirani, magnetni, optički ili bilo koji drugi zapis podatka iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 3.

Podatak iz članka 2. ovoga Zakona, određuje se kao:

- klasificirani podatak,
- neklasificirani podatak, ili
- podatak čija uporaba nije ograničena.

Clanak 4.

- (1) Klasificirani podatak je podatak za koji je zakonom ili drugim propisom tijela javne vlasti utvrđeno ograničenje uporabe zbog zaštite interesa Republike Hrvatske te zbog sprječavanja nastanka štete i štetnih posljedica za Republiku Hrvatsku i tijela javne vlasti.
- (2) Uvjeti za klasificirane podatke iz stavka 1. ovog clanka osobito se odnose na područja nacionalne sigurnosti, obrane, vanjskih poslova, izvida i istraga kaznenih djela, kao i na znanstvene, istraživačke, tehnološke, gospodarske i financijske interese važne u tim područjima.
- (3) Klasificirani podatak je i onaj kojeg je Republici Hrvatskoj predala druga država, međunarodna organizacija ili institucija s kojom Republika Hrvatska ili neko njezino tijelo javne vlasti suraduje, kada je takav podatak druga strana odredila klasificiranim.
- (4) Neklasificirani podatak je podatak za koji su zakonom ili drugim propisom tijela javne vlasti utvrđena ograničenja uporabe samo u službene svrhe, a zbog zaštite interesa Republike Hrvatske, tijela javne vlasti Republike Hrvatske, pravnih i fizickih osoba.
- (5) Neklasificirani podatak je i onaj kojeg je Republici Hrvatskoj u službene svrhe predala druga država, međunarodna organizacija ili institucija s kojom Republika Hrvatska ili neko njezino tijelo javne vlasti suraduje, kada je takav podatak druga strana odredila neklasificiranim.
- (6) Podaci koji nisu navedeni u stavicima 1. do 5. ovog clanka su podaci čija uporaba nije ograničena.

II. STUPNJEVI TAJNOSTI KLASIFICIRANIH PODATAKA

Clanak 5.

Stupnjevi tajnosti klasificiranog podatka su:

- vrlo tajno,
- tajno,
- vrlo povjerljivo,
- povjerljivo.

Clanak 6.

Stupnjem 'VRLO TAJNO' određuju se podaci čije neovlašteno otkrivanje ugrožava vitalne interese Republike Hrvatske ili im nanosi nepopravljivu štetu.

Clanak 7.

Stupnjem tajnosti 'TAJNO' određuju se podaci čije bi neovlašteno otkrivanje moglo teško naštetiti sigurnosti ili interesima Republike Hrvatske.

Clanak 8.

Stupnjem tajnosti 'VRLO POVJERLJIVO' određuju se podaci čije bi neovlašteno otkrivanje moglo naštetiti sigurnosti ili interesima Republike Hrvatske ili tijelima javne vlasti.

Clanak 9.

Stupnjem tajnosti 'POVJERLJIVO' određuju se podaci čije bi neovlašteno otkrivanje moglo naštetiti učinkovitosti i izvršavanju zadataka tijela javne vlasti.

Clanak 10.

- (1) Oznaka stupnja tajnosti klasificiranog podatka mora biti istaknuta.
- (2) Prije usmenog priopćavanja klasificiranih podataka drugim osobama obavezno se daje prethodno upozorenje o stupnju njihove tajnosti.
- (3) Vlada Republike Hrvatske propisat će Uredbom način označavanja stupnjeva tajnosti klasificiranih podataka.

III. ODREĐIVANJE STUPNJEVA TAJNOSTI

Clanak 11.

- (1) Određivanje stupnjeva tajnosti podataka (u daljnjem tekstu: klasifikacija podataka) je postupak utvrđivanja potrebe za zaštitom odgovarajućeg podatka od neovlaštenog otkrivanja.
- (2) Uklanjanje stupnjeva tajnosti podataka (u daljnjem tekstu: deklasifikacija podataka) je postupak utvrđivanja prestanka postojanja razloga zbog kojih je određeni podatak klasificiran odgovarajućim stupnjem tajnosti, te podatak postaje neklasificirani podatak čija je uporaba ograničena u službene svrhe.
- (3) Postupke klasifikacije i deklasifikacije iz stavaka 1. i 2. ovoga članka obavljaju tijela javne vlasti u okviru cijelog djelovanja je podatak nastao, koja se za potrebe ovoga Zakona smatraju vlasnicima podataka.

Clanak 12.

(1) Za vrijeme važenja jednog od stupnjeva tajnosti podataka, vlasnik podataka obvezan je provoditi periodicnu procjenu daljnje svrhovitosti dodijeljenih stupnjeva tajnosti vlastitim klasificiranim podacima.

(2) Periodicna procjena iz stavka 1. ovog clanka mora se provoditi najmanje svakih 5 godina za podatke stupnja tajnosti VRLO TAJNO.

(3) U provođenju postupka iz stavka 1. ovog clanka ovlaštena osoba ocjenjuje da li se stupanj tajnosti određenog podatka treba mijenjati te određuje promjenu stupnja tajnosti ili deklasificira podatak sukladno clanku 11., stavku 2. ovog Zakona. Vlasnik podatka svojim rješenjem donosi odluku o periodičnoj procjeni, promjeni stupnja tajnosti ili o deklasifikaciji podatka.

Clanak 13.

(1) Klasifikaciju podataka obavljaju ovlaštene osobe vlasnika podataka, u skladu s ovim Zakonom, pri nastanku klasificiranih podataka ili na početku aktivnosti u kojoj se koriste klasificirani podaci.

(2) Ovlaštene osobe iz stavka 1. ovoga clanka su:

- celnik tijela javne vlasti,
- imenovane osobe onih tijela javne vlasti koja su za posjedovanje i određivanje klasificiranih podataka ovlaštene zakonom ili propisima donesenim na temelju zakona, i
- osobe tijela javne vlasti koje je za to pisanim putem ovlastio celnik tijela.

(3) Ovlaštene osobe iz stavka 2., podstavaka 2. i 3. ovog clanka, ne mogu prenijeti ovlast na treće osobe.

(4) Svi državni dužnosnici i službenici u tijelima javne vlasti Republike Hrvatske dužni su, u okviru svoje nadležnosti odnosno djelokruga rada, prosuđivati sigurnosno značenje podataka i prema potrebi predlagati ovlaštenim osobama u svojim tijelima određivanje tih podataka odgovarajućim stupnjem tajnosti.

(5) Uvjete i način određivanja i postupanja s klasificiranim podacima pravnih i fizičkih osoba iz clanka 1., stavka 4. ovoga Zakona, određuje nadležno središnje državno sigurnosno tijelo posebnim propisom.

Clanak 14.

(1) Stupanj VRLO TAJNO može odrediti samo predsjednik Republike Hrvatske, predsjednik Hrvatskog Sabora, predsjednik Vlade Republike Hrvatske, predsjednik Vrhovnog suda, celnici središnjih tijela državne uprave, glavni državni odvjetnik, ravnatelji obavještajnih i sigurnosnih agencija, vojni zapovjednici koje odredi ministar obrane, celnici vladinih službi i agencija koji su neposredno odgovorni predsjedniku vlade, odnosno osoba koje ih zamjenjuje.

Clanak 15.

(1) U postupku klasifikacije podataka ovlaštena osoba procjenjuje možebitne štetne posljedice od neovlaštenog otkrivanja ili nepropisnog postupanja s podacima, za sigurnost ili interese Republike Hrvatske ili tijela javne vlasti, sukladno odredbama iz Glave II. ovoga Zakona.

(2) Procjena iz stavka 1. ovoga clanka izrađuje se u pisanom obliku za svako dodjeljivanje stupnja tajnosti VRLO POVJERLJIVO, TAJNO ili VRLO TAJNO.

(3) U tijelima javne vlasti za stupnjeve tajnosti VRLO POVJERLJIVO i TAJNO može se provesti skupna procjena određenih vrsta podataka.

(4) Procjena iz stavka 2. ovog clanka ima stupanj tajnosti dokumenta na koji se odnosi i ostaje uz izvorni dokument u arhivi tijela javne vlasti u kojem je dokument nastao (u arhivi vlasnika podatka).

Clanak 16.

(1) U postupku klasifikacije podatka ovlaštena osoba dužna je odrediti najniži stupanj tajnosti koji će osigurati zaštitu interesa koji bi neovlaštenim otkrivanjem toga podatka mogli biti ugroženi.

(2) Ukoliko dio dokumenta sadrži klasificirane podatke, cijeli dokument podliježe klasifikaciji i određuje mu se stupanj tajnosti jednak najvišem stupnju tajnosti pojedinog dijela dokumenta.

Clanak 17.

(1) Tijela javne vlasti pravilnikom i drugim općim aktima određuju način postupanja svojih ovlaštenih i drugih osoba, a u okviru postupaka klasifikacije, deklasifikacije, periodicne procjene i drugih poslova vezanih za klasificirane podatke iz svoje nadležnosti, u skladu s ovim Zakonom, drugim zakonima i podzakonskim aktima.

(2) Tijela javne vlasti pravilnikom i drugim općim aktima određuju i vrste i način označavanja neklasificiranih podataka iz svoje nadležnosti, u skladu s ovim Zakonom, drugim zakonima i podzakonskim aktima.

IV. PRISTUP PODACIMA

Clanak 18.

Pristup klasificiranim i neklasificiranim podacima je ograničen i dopušten samo na način i uz uvjete propisane međunarodnim ugovorima koje je sklopila Republika Hrvatska, ovim Zakonom, drugim zakonima te podzakonskim aktima.

Clanak 19.

(1) Pristup klasificiranim podacima u tijelima javne vlasti mogu imati samo osobe kojima je pristup određenim podacima nužan za obavljanje poslova iz djelokruga rada te koje za tu svrhu imaju izdano odgovarajuće Uvjerenje o sigurnosnoj provjeri (u daljnjem tekstu: Certifikat).

(2) Certifikat izdaje Ured Vijeca za nacionalnu sigurnost (u daljnjem tekstu: UVNS) kao središnje državno tijelo za to ovlašteno sukladno zakonima Republike Hrvatske, te međunarodnim sporazumima ukoliko se radi o podacima druge zemlje ili strane organizacije.

(3) Odredba stavka 1. ovog članka ne primjenjuje se na Predsjednika Republike Hrvatske, predsjednika Hrvatskog Sabora i predsjednika Vlade Republike Hrvatske.

(4) Pristup neklasificiranim podacima u tijelima javne vlasti mogu imati samo osobe kojima je pristup određenim podacima nužan za obavljanje poslova iz djelokruga rada.

Clanak 20.

(1) Zaposlenici u tijelima javnih vlasti za pristup klasificiranim podacima moraju imati Certifikat, za izdavanje kojeg tijela javne vlasti dostavljaju pisane zahtjeve UVNS-u.

(2) Certifikat se izdaje na temelju obavljene sigurnosne provjere koju, na zahtjev UVNS-a, obavlja nadležna sigurnosna služba, koja u okviru poslova izrade sigurnosnih provjera suraduje prema potrebi sa drugim državnim tijelima i institucijama.

(3) Certifikat se izdaje kada UVNS na temelju obavljene sigurnosne provjere utvrdi nepostojanje sigurnosnih zapreka za pristup podacima određenog stupnja tajnosti. Certifikat se dostavlja tijelu javne vlasti koje je podnijelo zahtjev te se uručuje osobi za koju je podnesen zahtjev.

(4) Radi izvršenja nužnih i neodgodivih zadata UVNS može, na zahtjev tijela javne vlasti, za određenu osobu izdati privremeni Certifikat, temeljem izvršene djelomične sigurnosne provjere i na rok trajanja najviše do tri mjeseca.

(5) Certifikat se ne označava stupnjem tajnosti već predstavlja neklasificirani podatak čija je uporaba ograničena u službene svrhe.

Clanak 21.

- (1) Sigurnosna provjera iz clanka 20., stavka 1. ovoga Zakona, odreduje se kao:
 - djelomicna sigurnosna provjera koja se provodi za pristup podacima stupnja tajnosti **POVJERLJIVO** i **VRLO POVJERLJIVO**, ili
 - potpuna sigurnosna provjera koja se provodi za pristup podacima stupnja tajnosti **TAJNO** i **VRLO TAJNO**.
- (2) Sigurnosna provjera obavlja se iskljucivo na temelju pisane suglasnosti osobe koju se provjerava, a ona svoju suglasnost daje vlastorucnim potpisom upitnika za sigurnosnu provjeru.
- (3) Podaci iz upitnika o sigurnosnoj provjeri, kao i svi podaci prikupljeni tijekom sigurnosne provjere odreduju se najmanje stupnjem tajnosti **VRLO POVJERLJIVO** i služe samo u svrhu provedbe postupka sigurnosne provjere i izdavanja odgovarajuceg uvjerenja.

Clanak 22.

- (1) Svaka osoba je dužna cuvati tajnu, bez obzira na nacin saznanja tajnih podataka ili pribavljanja odnosno stjecanja uvida u tajne podatke.
- (2) Dužnosnici i službenici u tijelima javne vlasti imaju obavezu cuvanja tajnosti podataka bez obzira na nacin kako su do njih došli.
- (3) Obveza cuvanja tajnosti podataka ne prestaje odlaskom s dužnosti ili prestankom službe osoba iz stavka 2. ovog clanka.
- (4) Vlasnik podatka iz clanka 11., stavka 3. ovog Zakona, je nadležno tijelo koje pod opravdanim razlozima može donijeti odluku o uklanjanju stupnja tajnosti podatka ili osloboditi osobu obveze cuvanja tajne.
- (5) Osoba koja je u svojem djelokrugu upoznata s tajnim podacima, ne smije ih koristiti u druge svrhe, osim za obavljanje svojih poslova i zadata.
- (6) Celnik tijela javne vlasti može, odlukom, na zahtjev ovlaštenih državnih tijela razriješiti osobu koja radi ili je radila u tom tijelu, obveze cuvanja tajnosti podataka, ali samo za svrhu i u obimu koji je određen u zahtjevu nadležnog tijela.
- (7) U slucaju da je osoba, kojoj je prestao rad u tijelu javne vlasti, zatražila uklanjanje stupnja tajnosti s određenog podatka ili oslobodenje od obveze cuvanja tajne, iz znanstvenih ili drugih opravdanih razloga, celnik tijela javne vlasti obvezno ce provesti postupak procjene daljnje svrhovitosti dodijeljenih stupnjeva tajnosti koji se odnose na taj slucaj i rješanjem ce odluciti o zahtjevu. Protiv rješanja nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

V. ZAŠTITA PODATAKA

Clanak 23.

(1) Zaštitu klasificiranih podataka, tijela javne vlasti i druge pravne i fizicke osobe iz clanka 1., stavka 4. ovoga Zakona, provode u skladu s opcim propisima o informacijskoj sigurnosti.

(2) Zaštitu neklasificiranih podataka, tijela javne vlasti i druge pravne i fizicke osobe iz clanka 1., stavka 4. ovoga Zakona, provode u skladu s preporukama i normama informacijske sigurnosti, koje donose nadležna tijela u Republici Hrvatskoj sukladno zakonu.

(3) Propisi iz stavka 1. te preporuke i norme iz stavka 2. ovoga clanka, kao i nadzor provedbe istih, određuju se zakonom iz clanka 1., stavka 2. ovog Zakona, te obuhvacaju sigurnosna područja:

- sigurnosne provjere osoblja,
- fizicka sigurnost,
- sigurnost podataka,
- sigurnost informacijskih sustava i
- sigurnost vanjske suradnje (industrijska sigurnost).

(4) Ako klasificirani podatak nestane ili bude neovlašteno otkriven u tijelu javne vlasti ili pravnoj i fizickoj osobi iz clanka 1., stavka 4. ovoga Zakona, celnik javnog tijela, nadležna osoba u pravnoj osobi ili fizicka osoba, odmah pokrece postupak za utvrđivanje okolnosti nestanka ili neovlaštenog otkrivanja, te poduzima sve potrebne mjere za otklanjanje mogucih štetnih posljedica i za osiguravanje cuvanja tragova, i o tome izvješćuje Ministarstvo unutarnjih poslova, Državno odvjetništvo, vlasnika podatka i UVNS.

(5) Tijela javne vlasti i fizicke i pravne osobe iz stavka 4. ovog clanka, dužne su u navedenom slucaju voditi poseban ocednik o nestalim ili neovlašteno otkrivenim klasificiranim podacima, a koji mora sadržavati: vrstu podatka, okolnosti nestanka ili neovlaštenog otkrivanja, opis poduzetih mjera, popis tijela koja su izvješćena o predmetu, kao i kratku procjenu možebitnih posljedica nestanka ili neovlaštenog otkrivanja klasificiranog podatka.

VI. NADZOR NAD PRISTUPOM PODACIMA

Clanak 24.

(1) Sva tijela javne vlasti dužna su voditi evidenciju o tome koje su osobe iz tijela javne vlasti izvršile uvid u pojedini klasificirani podatak, kao i o svakoj dostavi pojedinog klasificiranog podatka izvan tijela javne vlasti, i to za sve stupnjeve tajnosti klasificiranih podataka.

(2) Vlada Republike Hrvatske propisat će Uredbom sadržaj i način vodenja evidencije iz stavka 1. ovog clanka.

Clanak 25.

Za unutarnji nadzor nad provedbom odredaba ovog Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona odgovorni su celnici tijela javne vlasti.

Clanak 26.

Nadzor provedbe odredbi ovoga Zakona i podzakonskih propisa donesenih na temelju njega, u dijelu pristupa osoba klasificiranim podacima, obavlja UVNS.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clanak 27.

Vlada Republike Hrvatske donijet će Uredbu iz clanka 10., stavka 3., i clanka 24., stavka 2. ovog Zakona, u roku od šest mjeseci od donošenja ovog Zakona.

Clanak 28.

Tijela javne vlasti moraju najkasnije u roku od jedne godine, nakon stupanja na snagu ovog zakona, provesti odredbe ovog Zakona, donijeti odgovarajuće pravilnike i druge opće akte o postupanju za poslove iz clanka 17. ovog Zakona.

Clanak 29.

Stupnjevi tajnosti određeni međunarodnim ugovorima koje je Republika Hrvatska potpisala prije donošenja ovoga Zakona, stupnjevi tajnosti podataka dobivenih međunarodnom razmjenom prije stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i stupnjevi tajnosti podataka koji su nastali prije stupanja na snagu ovog Zakona, uskladuju se na način:

- stupanj DRŽAVNA TAJNA kao stupanj VRLO TAJNO,
- stupanj SLUŽBENA TAJNA - VRLO TAJNO i VOJNA TAJNA – VRLO TAJNO kao stupanj TAJNO,
- stupanj SLUŽBENA TAJNA - TAJNO i VOJNA TAJNA - TAJNO kao stupanj VRLO POVJERLJIVO,
- stupanj SLUŽBENA TAJNA - POVJERLJIVO i VOJNA TAJNA - POVJERLJIVO kao stupanj POVJERLJIVO.

Clanak 30.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaju važiti odredbe Zakona o zaštiti tajnosti podataka (NN 108 iz 1996.g.), a svi propisi nastali u tijelima javne vlasti na temelju cl. 34. Zakona o zaštiti tajnosti podataka vrijede do donošenja Zakona i odgovarajucih podzakonskih akata iz clanka 1., stavka 2. ovog Zakona.

Clanak 31.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Odredbe iz članka 2. definiraju pojam „podatak“ kao temeljnu jedinicu zaštite, te pojam „dokument“ i sve oblike zapisa podatka koji cine dokument.

Odredbe iz članka 3. određuje moguće vrste podataka prema tajnosti. Ovime se prvi puta svi podaci razlikuju prema klasificiranosti.

Odredbe iz čl. 4 daje objašnjenje pojavnosti klasificiranih, neklasificiranih i podataka čija uporaba nije ograničena.

II. STUPNJEVI TAJNOSTI KLASIFICIRANIH PODATAKA

Odredbe iz članaka 5., 6., 7., 8. i 9. definiraju stupnjeve tajnosti koji se uvode ovim prijedlogom Zakona, te način razlikovanja za svaki pojedini stupanj tajnosti podataka.

III. ODREĐIVANJE STUPNJEVA TAJNOSTI

Odredbe iz čl. 11. uvode pojam klasifikacije podataka i deklasifikacije podataka, te se definira tko ove postupke obavlja.

Odredbe iz čl. 12. i čl. 13., te kasnije čl. 15 i čl. 16., propisuju obvezu tijela javne vlasti za provedbu postupka periodične procjene za sve klasificirane podatke koji su u njihovom radu nastali, te način provedbe ovoga postupka.

Odredbe iz čl. 14. propisuju tko je ovlašten odrediti najviši stupanj tajnosti u državnom sustavu.

Odredbe iz čl. 17. propisuju kakvim aktima se određuju načini postupanja u postupcima klasifikacija, deklasifikacije, periodične procjene i drugih poslova vezanih za klasificirane podatke.

IV. PRISTUP PODACIMA

Odredbe iz čl. 18., 19., 20. i 21. propisuju kako je pristup podacima ograničen za klasificirane i neklasificirane podatke, te propisuju uvjete pod kojima osobe mogu imati pristup istima. Istim odredbama se propisuje Uvjerenje o sigurnosnoj provjeri (Certifikat) kao temeljni uvjet za pristup ovim podacima, te način ostvarivanja prava za dobivanje Certifikata za sve osobe u tijelima javne vlasti Republike Hrvatske.

Temeljni uvjet obuhvata izradu sigurnosne provjere koja se definira u cl. 21. kojim se propisuje postupak, te kako se i kada ona provodi.

Odredbe cl. 22 propisuju obvezu cuvanja tajnosti podataka, kao i nacin pod kojim se pokrece postupak za oslobadanje od cuvanja tajne za pojedinca ili uklanjanje stupnja tajnosti za određeni podatak.

V. ZAŠTITA PODATAKA

Odredbe iz cl. 23. upućuju na propise o zaštiti klasificiranih i neklasificiranih podataka. Ujedno odredbe ovoga clanka u st. 4. i st 5. propisuju postupak u slučaju nestanka podatka ili neovlaštenog otkrivanja istog, te obvezu vodenja posebnog očevidnika za nestale ili neovlašteno otkrivene podatke u svakom tijelu javne vlasti.

VI. NADZOR NAD PRISTUPOM PODACIMA

Odredbe cl. 24 propisuju obvezu vodenja evidencije u tijelima javne vlasti o uvidu u klasificirane podatke , te o svakoj dostavi klasificiranoga podatka izvan toga tijela javne vlasti.

Odredbe cl. 25. i cl. 26. propisuju obvezu unutarnjeg nadzora na provedbom ovoga Zakona, kao i obvezu općeg nadzora koja se obavlja na razini državnoga sustava, te tko je obavezan ove nadzore provoditi.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Odredbe iz cl. 27. i 28. propisuju rokove u kojima Vlada RH treba donijeti odgovarajuće uredbe, te rokove u kojima tijela javne vlasti trebaju donijeti odgovarajuće pravilnike i druge akte za provedbu odredbi ovoga Zakona.

Odredbe iz cl. 29. propisuju nacin kako se obavlja uskladivanje stupnjeva tajnosti propisanih ovim Zakonom sa stupnjevima korištenima prije njegova donošenja i onima preuzetim u obvezama iz međunarodnih ugovora koje je do donošenja ovoga Zakona potpisala Republika Hrvatska.